

עין משפט ונר מצוה

בד א מיי פ"ו מהל' שחיטה הל"ג סמג עשין סג טו"ע יו"ד סימן נ"א ס"ד:
גה ב מיי שם הל"ה סמג שם טו"ע יו"ד סי' מ סעי' א:
גו ג ד מיי שם טו"ע שם סעיף ד וסי' לד ס"י:
גז ה מיי שם פ"ט הל"ה סמג שם טו"ע שם סי' לב סעיף א:
גח ו מיי שם טו"ע שם סעי' ג:
גט ז מיי שם טו"ע שם סעיף א:
ם ט ו י ב מיי שם הל' ג טו"ע שם סעיף ג:
סא ל מיי שם הל"ה [ופ"ו הלכה ד] טו"ע שם סעיף ד [וסי' לא סעיף ג]:
סב מ מיי שם פ"ט הלכה ג ד ועיין כ"מ טו"ע י"ד סימן ל"א ס"ה:

לג"מ. בלחוט. מנצי"ר [מנצי"ד]. א. הוכה במכה.

לעיו רש"י

לג"מ. בלחוט. מנצי"ר [מנצי"ד]. א. הוכה במכה.

רבינו גרשום

דליבא פליגי בר שמואל: אמרה לשמעיה דרב לקמיה דשמואל כלומר הא דאמר רב עד שתיקן לשימפון גדול: וקא בדיק ברוב מוחו כלומר אם רוב מוחו קיים: נתמך פסול כלומר חוט השדרה: בעי ר' ירמיה אחוזו ואינו יכול לעמוד כו' כלומר אמרת כל שמעמיד ואינו יכול לעמוד. אחוזו ואינו יכול לעמוד מפני כבודו מאי תיקן: נתמסמם פסול כו' כלומר חוט השדרה. נתמוזו כשר לשון שבר: עד בין הפרשות כלומר לא ניכרת שיש בה חוט השדרה. דבליעה ואע"פ שיש בה חוט השדרה בחוליא דומה כמי שאין בה דבליעה טפי: אולי אייתי ליה כחוש א"ל הא בליטה טפי ולא ידיע כלומר הני חוליות בליטי טפי ואותה חוליא שאין בה חוט השדרה דומה כמי שיש בה דבליטי טפי: הכי אמר שמואל עד אחד כלומר עד חוליא ראשונה של אליה טרפה דבה יש חוט השדרה: שלישית כשרה. כלומר שלישי אס שם נשברה החוליא כשרה דבה אין חוט:

מה:

מָר בר חייא מתני **איפבא**. פי' בקונטרס דמסתברא כלישנא קמא ^(א)דקיס ליה רבי יוחנן בשיטתיה לעיל דלמר ניקב הקנה למטה מן החזה נידון כריאה וגרלה דלזלינן בזולתו לחומרא מדלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר וגם רבי יוחנן דלמר ניקב הקנה למטה מן החזה משמע בין דריאה בין דכבדא נדון כריאה וכן רבינו חננאל פסק לחומרא דשלשתן נקובתן במשהו בין דכבד בין דלג בין דריאה:
מאן דאמר רוב עורו רוב מוחו **מאי**. דלמא ה"ה ברוב מוחו לבד טרפה ונקט רוב עורו לאשמעינן דאפילו עורו צעי רוב ורבינו חס מפרש דמצעי ליה אי צעי נמי רוב מוחו ועורו דנקט מפני שהוא עיקר ומכל מקום בלא מוחו נמי אינה טריפה:
נתמוזמו מוחיה דדין. תימה לרבי"ס דמיימי ראה ממוח דראש דשיעורו ננקב משהו למוח יחוט השדרה דשיעורו צרובו^(ב):
עד

אלו טרפות פרק שלישי חולין

פולין. גלג"ץ: **על פי הקדרה**. למקום חצור האזר והגולגולת: **ופולין עצמן**. מוח שכנגד הפולין: **חלל גדול** חלל האמנעני: **חלל קטן**. הרצה חדרים קטנים יש לו סביב: **סמפון גדול**. אמנעני שבזומה: **הסם לבית הסמפונות קטני**. ולא תני לבית הסמפון אצל הכא לא תני לבית החללים אלא

לבית חללו: **קנה חלב** לקמן מפרש: **במשאו**. אס ניקב: כל חלב מקרי חלב בין טמא בין טהור ושומן אינו אלא לשון חכמים כגון גבי שתי חמיכות אחת של חלב ואחת של שומן^(א) דעל יאכרחך קרי ליה שומן משום דגבי חלב תנייה: **על גבי דפנות**. היורד על הללעות מן השדרה: **על גבי דפנות ס"ד**. ומאי חיותא תליא ציה: **שעל גבי דופני ריאה**. קנה שומן שיוצד בין שתי ערוגות הריאה וצדוק צשדרה ומחוצר לחלל הלג: **חלמא קני סוו**. לאחר שהקנה נכנס לחזה מתפצל לשלשה: **חד פריש לריאה**. ומתחלק בתוכה והן הן סמפונות: **דריאה כי ריאה**. ננקב משהו: **דכבדא כי כבדא**. עד שינטל כולו דקמתן (לעיל מב). גבי כבד ולא נשתייר ממנה כלום: **דלינא פליגי**. רב ושמואל לעיל: **מחני איפבא**. דריאה עד שינטל ככבדא ודכבדא כי ריאה צמשהו ודלינא פליגי רב ושמואל. וכלישנא קמא מסתברא דהא קס ליה רבי יוחנן כוותיה דלמר לעיל ניקב^(ב) למטה מן החזה נידון כריאה: **אמרה לשמעיה דרב**. דלמר צמשהו קמיה דשמואל ואכתי לא הוה שמיע ליה דרב צסורא הוה ראש ישיבה והתם הוה אמר שמעתמיה ושמואל הוה צנהרדעא: **אבא**. רב. הכי הוה קרי ליה שמואל דרב (ב) הוה עדיף מיניה. אני שמעתי אבא ואית דגרסי (א) אבא חבירי: **הורה רבי**. שבא מעשה לידו והורה להחמיר ולא סמך על דבריו: **רוצ עורו**. אס נחקר רוצ היקף עורו סביב אע"פ שהמוח לא נפרד כלום טרפה: **ואמרי לה רוצ מוחו**. דכיון שנפסק ונפרד המוח מצפנים אע"ג שהעור כולו קיים טרפה: **כ"ש רוצ עורו**. שהרי העור סוף המוח (א) נפרד וללאח: **יולי**. שס חכס: **דניק צרוב עורו**. ואשכח דלא איפסיק רוציה והדר צעי למיבדק צרוב מוחו דליהוי נמי

לדאי תנא מהמרכה קילא דהמסמסה פסול גרסין. ואחוט השדרה קאי. אע"ג דהמסמסה פסול גרסין. המרכה לשון מורק שנתרככה ונעשית המוח בתוך הקרום כמים ונשפך מראשו לסופו ומסופו לראשו ואס היו נוקצין אותו היה יוצא דרך הנקב: ואינו יכול לעמוד. מפני שנעשה גלול אצל לא כל כך שיהיה נשפך כקיתון של מים אצל כשאחוזין אותו ומניח קלתו למעלה מידו הוא נכפף ונופל: מפני כבדו. שהוא עב וכבד אצל לא נתרקב מצפנים מזה חולי הוא זה שמכבדו או לא. וכל הני נתמרך ונתמסמם בכלל נפסק החוט הן דקיס להו לרצנן שמתוך ליקוי זה עתיד לינקב וליפסק לחומרא: **נתמסמם פסול**. דקאמרת: **נתמוזו כשר**. ולהכי הדר נקט נתמסמם פסול דלא תימא נתמוזו ונתמסמם חדא הוא ולאפילוגי עליה אתא: **נתמוזו**. נתרקון מהמוח מקצתו מאליו: **יזערייה**. מיינצ"ר צלע"ז: **נתמוזו מוחיה דדין**. דואג היה עליו ואומר אי חלו לזה שנתמוזמו מוחו: **שאינו מוליד**. תולדות האיש מן המוח היא צאה שגיד הנשה של ירך וגיד הגוייה כולן מחוצרין לחוט השדרה שהוא מתפצל ויוצא מתחת השדרה ונעשה גיד אצל הירכס ונכנס לחוכו: **עד היכן חוט השדרה**. עד היכן כמו של חוט"ו להיות בהמה טרפה צפסיקתו. החוט יוצא מן המוח והולך על פני כל השדרה והאליה עד סוף הזנב: **עד בין הפרשות**. עד מקום שהוא מתפרש ומתפצל פולין. כנגד הירכס הוא מתחיל ליפצל ויוצא ראש א' לירך וז ואחד לזו והאמנעני יורד לזנב ולמטה מאותן פיולין כנגד שתי אלצעות הוא חוזר ומתפצל עוד לג' ולמטה מהם עוד מתפצל וכן צהרנה מקומות עד סופו. ואס נפסק מן המוח ועד בין הפרשות הללו כל מקום שנפסק שם רוצו טרפה ואס למטה מבין הפרשות נפסק כבר תשש כמו והיירכס מעמידין את שדרתו ואינה מתה צכך: **אייתי ליה גדי שמן**. שחוט ומופשט ולא היה לו שהות לעכב עד שיקרענו ויראה לו הפיולין מצפנים והיה מראה לו מצחון שחוט לבן הוא (א) ונפרד מצחון כשנכנס צבצר האליה לכאן ולכאן מתחת לעטס: **ולא ידיע**. החוט מצחון והוא צריך לכיון עד מלא חוט השערה שאס נפסק לכאן טרפה ואס נפסק לכאן כשרה: **צליטן טפי**. והעטס של צוקא דאטמא דוחק הצצר ומדובק דוחק צו את מוח החוט הנפצל עליו עד שנעשה דק ואינו ניכר: **עד אחס**. כ"מ שיפסק מן האזר עד בין הפרשה ראשונה טרפה נפסק צין הפרשה שלישית כשרה שניה איני יודע:

עד

מסורת הש"ס

(א) לעיל מב. (ב) [נקמן מט.], (ג) [מסותא רפ"ג], (ד) [מסותא רפ"ג], (ה) [פי' דערייה לרישה נעפל במרחק והסה ראשו בזכות או צקקע ומתנגד מוחו. ערוך ערך טר ה'], (ו) [צ"ל דרב], (ז) [כריתות ח.], (ח) עיין ברש"י בשבת נג., (ט) [צ"ל לפרך], (י) צס"י ויכר, (כ) [צ"ל דקס], (ל) [עיין במורת חיים כחב יעזוב על תמיה זו],

גליון הש"ס

גמ' אמר רבה בר יצחק (אמר רב). צהרא"ש ליתא וכן נראה מדברי רי"ן צמ"ש דלמחר משמיה דרי"י פליג על רבה צ"י ואחיו ס"ל דקנה הלג דפליגי רב ושמואל מה דניקב מנגררת ופירש צליבא:

הגהות חב"ח

(א) רש"י ד"ה אבא רב וסי' הוה עדיף. כ"צ ע"ל דף נא:

מוסף רש"י

לבית הסמפונות. עוקעות קטנות המתפסות בתוך הריאה. שהסד נוגע מוסס כשוממים אותה (לעיל מב.). חוט השדרה שנפסק בדרביו. טריפה (במחובות ז.). עד בין הפרשות. דהיינו כנגד הירכס שהחוט מתפצל שם לג', האחד פורש לגד עטס ימין האליה שקורין הקצ"ש צלע"ז והשני לשמאלו ואלמנעי הולך כדרכו עד סוף הזנב ומצין הפרשות והאלה לא מתקין חוט השדרה, שצבד כלה כמו שצבד (צ"ל שצבד) צהמה נמקן על ירכה ולא על חללה ואין צריך לחוט (לעיל יא.).

שיטה מקובצת

א' דעל ברחיה קרי ליה שומן: ב' דאמר לעיל ניקב הקנה למטה מן החזה: ג' כ"ש רוב עורו שהרי העור מחזיקו: ד' ה"מ בהפרדה אבל בהמרכה הפסק הוא: ה' מקצתו מאליו הס"ד ומה"ד דטרייה לרישיה הכה והסית ראשו בכותל לשון מכה טריה הס"ד ומה"ד טרייה וכו': ו' אוי לזה שנתמוזמו מוחו הס"ד ומה"ד שאינו מוליד תולדת האבר מן המוח הוא שגיד הנשה וכו': ז' היכן כמו של חוט השדרה להיות בהמה טרפה: ח' דשיעורו בנקב משתו למוח דחוט השדרה דשיעורו ברוב: